

FOCUS · Continua la saga de la banca italiana

Fa mesos que la banca italiana està sota una intensa pressió, i les notícies que arriben no acaben d'apaivagar els temors. Aquest estiu, la publicació dels tests d'estrès realitzats pel BCE i per l'Autoritat Bancària Europea (EBA) va oferir més evidències sobre la seva delicada situació.¹ Una altra mostra de la feblesa del sector és que, des de l'inici de l'any, la cotització de les principals entitats ha reculat el 40%, el doble que el conjunt de la banca europea o espanyola.

Els problemes de la banca italiana es manifesten, en general, en una rendibilitat molt baixa (una pressió que pateix el conjunt de la banca europea) i, en especial, en una taxa de morositat elevada i en uns nivells de cobertura baixos. Els factors que alimenten els temors són múltiples i complexos. Alguns vénen de lluny, com els elevats costos operatius, un govern corporatiu no sempre òptim i l'elevada sensibilitat al cicle econòmic. A aquesta feblesa estructural, s'han afegit, en els últims trimestres, l'entorn de tipus d'interès baixos i l'augment de la pressió reguladora.

Per esvair els dubtes que planen sobre la banca italiana, cal adoptar mesures que reparin els balanços a curt termini i mesures de caràcter estructural. Els dos reptes són d'envergadura. Pel que fa a les mesures a curt termini, cal tenir en compte que la cartera de crèdits dubtosos se situa al voltant dels 360.000 milions d'euros,² el 18% del total de préstecs. El repte, per tant, és majúscul, i les mesures plantejades fins avui no han estat a l'altura. El Govern italià intenta buscar fórmules que evitin la utilització de fons públics per rescatar les entitats amb problemes i l'assumpció de pèrdues per part dels petits inversors. Així, d'una banda, s'han creat dos mecanismes per assistir els bancs, el fons Atlante i el règim de garanties estatals a les titulitzacions de préstecs dubtosos (GACS). L'objectiu del fons Atlante és atreure capital privat per recapitalitzar les entitats que ho requereixin i adquirir carteres dubtoses, però està dotat de poc capital (4.250 milions d'euros), la qual cosa en limita la capacitat d'acció. De l'altra, el GACS, vigent des de fa uns mesos, pretén incentivar les titulitza-

cions d'actius dubtosos per treure'ls del balanç dels bancs, però no ha tingut l'èxit esperat, ja que el mecanisme de transferència dels préstecs dubtosos al vehicle de titulització no convenç ni els bancs ni els inversors. Finalment, altres mesures que pretenen ajudar a sanejar els balanços bancaris són l'agilitació dels processos concursals i d'adjudicació d'actius i la implementació de mecanismes que incentivin l'augment de les provisions.

De totes les mesures plantejades per assegurar la sostenibilitat de la banca italiana a llarg termini, destaquen: facilitar la consolidació del sistema bancari (hi ha més de 640 entitats), la qual cosa hauria de permetre guanyar eficiència mitjançant la generació d'economies d'escala, i millorar la governança corporativa. En aquest sentit, s'ha aprovat recentment un decret llei que busca modernitzar l'estructura de govern dels bancs cooperatius i mutuals i promoure'n la consolidació. A més a més, s'espera que la supervisió bancària, que ara depèn del BCE, ajudi a dotar de més transparència i credibilitat el sistema.

Per si la idiosincràsia del sector bancari italià no fos prou complexa, per obtenir una fotografia completa de la situació del sector, cal tenir present el context econòmic i polític. Tres elements, la situació bancària, la feblesa econòmica i la falta de lideratge polític, que estan estretament relacionats entre si. Fa molts anys que el creixement de l'economia italiana és decebedor (des del 2001, la taxa de creixement mitjana és del 0,0%), i les reformes dutes a terme no han aconseguit canviar aquesta tendència.

En aquest context, per tant, el resultat del proper referèndum sobre la reforma constitucional és de màxima importància. El referèndum, més enllà dels possibles canvis que la reforma pretén implementar, permetrà calibrar el suport amb què compta M. Renzi per continuar implementant el programa de reformes. Ara com ara, les enquestes mostren una proporció d'indecisos notable, de manera que no conviden a l'optimisme.

Sector bancari europeu: solvència, rendibilitat i risc creditici

(%)

		Alemanya	Espanya	França	Països Baixos	Itàlia	Portugal	UE
Solvència	CET 1 (<i>fully loaded</i>)	13,3	10,6	13,2	13,7	11,3	10,0	12,9
	ROE	2,5	7,0	5,3	7,5	3,3	-2,5	5,8
Rendibilitat	Ràtio d'eficiència	76,5	52,1	75,9	68,9	69,0	68,6	66,0
	Ràtio de morositat	3,1	6,3	4,0	2,7	16,6	19,2	5,7
Risc creditici	Ràtio de cobertura	37,3	45,4	50,9	37,5	45,8	41,0	43,8

Nota: Dades del 1T 2016. La ràtio de capital CET1 *fully loaded* utilitza dades actuals i incorpora les exigències del regulador per al 2019.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'EBA Risk Dashboard.

1. En els tests d'estrès del juliol, una entitat italiana va obtenir els pitjors resultats de tota la UE: en l'escenari advers, Monte dei Paschi di Siena va patir una caiguda de la ràtio de capital CET1 *fully loaded* fins al -2,4%. Ja ha anunciat un pla de sanejament que contempla la venda d'un paquet important de préstecs dubtosos i una ampliació de capital de 5.000 milions d'euros.

2. Estoc brut de préstecs dubtosos (NPL) al final del 2015. Dades d'*IMF Italy Country Report*, juliol del 2016.